

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2016r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział XVII Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Judejko

Protokolant : stażysta Anna Kujawińska

Przy udziale prokuratora Prokuratury Rejonowej Poznań Grunwald w Poznaniu Bartosza Deskiewicza

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2016 r.

sprawy **A. W.**

oskarżonego o przestępstwo z 178a § 4 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 8.10.2015r. ,w sprawie o sygnaturze VI K 1345/14,

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) w punkcie 2 obniża wymiar orzeczonego zakazu do 2 (dwóch) lat,

b) w punkcie 3 obniża wymiar orzeczonego świadczenia pieniężnego do 800 (ośmiuset) złotych,

c) w punkcie 4 na poczet orzeczonego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych zalicza oskarżonemu okres zatrzymania prawa jazdy od 11.03.2014 do 11.03.2016r., uznając ten środek za wykonany z tą datą w całości.

2. w pozostałym zakresie utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

3. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe za postępowanie odwoławcze, w tym wymierza mu opłatę za drugą instancję w kwocie 180 złotych.

Anna Judejko

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, wyrokiem z dnia 8 października 2015 r. uznał oskarżonego A. W. za winnego przestępstwa prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu z art. 178a § 4 k.k. i wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz środki karne w postaci: zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat i świadczenia pieniężnego w kwocie 1.000 zł (k. 164- 165).

Wyrok ten zaskarżył oskarżony w części co do kary, zarzucając jej rażącą niewspółmierność i wnosząc o warunkowe zawieszenie wykonania kary na okres (k. 175).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja okazała się zasadna częściowo.

Zarzut rażącej niewspółmierności kary jako zarzut z kategorii ocen można zasadnie podnosić wówczas, gdy kara, jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy - innymi słowy gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą (wyrok SN z 11.04.1985r., V KRN 178/85, OSNKW 1985/7-8/60). Sąd II instancji zwraca przy tym uwagę, że wymierzając karę za przestępstwo Sąd, kierując się zasadami wskazanymi w art. 53 k.k. baczy, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, a nadto uwzględnia stopień społecznej szkodliwości czynu. Sąd bierze także pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, jakie ma osiągnąć kara w stosunku do skazanego. Nie bez znaczenia są także przy wymiarze kary potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Istotnymi dla Sądu są także takie okoliczności, jak motywacja sprawcy, jego sposób zachowania, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw popełnionego przestępstwa oraz właściwości i warunki osobiste sprawcy. Ocenie podlega także postawa sprawcy po popełnieniu przestępstwa. Ferując wyrok nie można zapominać, że podstawową zasadą nadal obowiązującego kodeksu karnego jest nie tylko karanie, lecz przede wszystkim wychowywanie sprawcy. Nadto Sąd zwraca uwagę na konieczność orzekania kar współmiernych do winy i nie doprowadzanie w surowości orzeczonej kary do sytuacji, w której z uwagi na zbyt surowe orzeczenie sprawca wzbudzałby współczucie społeczne i przekonanie o niesprawiedliwości kary. To zaś nieuchronnie prowadziłoby do stworzenia „nowego pokrzywdzonego”, którym w tym momencie stałby się oskarżony, a to całkowicie przekreśla sens kary. Zasady te odnoszą się nie tylko do kary zasadniczej, ale również do środków karnych.

Mając na względzie powyższe rozważania, Sąd uznał że kara pozbawienia wolności została wymierzona w odpowiedniej wysokości. Przestępstwo z art. 178a § 4 k.k. zagrożone jest karą od 3 miesięcy do 5 lat pozbawienia wolności. Wymierzenie 10 miesięcy pozbawienia wolności, przy uwzględnieniu licznych, wskazanych przez Sąd Rejonowy okoliczności obciążających jawi się jako odpowiednie do stopnia winy i stopnia społecznej szkodliwości. Dość powiedzieć, że oskarżony ponad czterokrotnie przekroczył dopuszczalne stężenie. Tym samym, stan jego upojenia, a co za tym idzie – poziom stworzonego w ruchu drogowym zagrożenia był wysoki. Kara wymierzona w bliżej dolnej granicy zagrożenia ustawowego z pewnością nie nosi znamienia kary surowej.

Sąd Okręgowy nie znalazł również podstaw do zastosowania warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary. Jak słusznie podkreślił Sąd Rejonowy, a wcześniej Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 listopada 2014 r., A. W. karany czterokrotnie (lata 2008, 2009, 2013), a już rok później dopuścił się kolejnego przestępstwa. Taka postawa uniemożliwia stwierdzenie istnienia pozytywnej prognozy kryminologicznej, wyrażającej się w przekonaniu sądu, że sprawca wykona nałożone obowiązki próby i nie powróci do przestępstwa. Tymczasem oskarżony dopuścił się kolejnego przestępstwa umyślnego w okresie próby orzeczonej za inne przestępstwo umyślne. To więc nie tylko poddaje w wątpliwość prawidłową postawę oskarżonego, ale w ogóle ją wyklucza. Oskarżony jest sprawcą niepoprawnym, całkowicie lekceważącym obowiązujący porządek prawny.

Dodać też należy, że zgodnie z art. 69 § 4 k.k. warunkowe zawieszenie wykonania kary w przypadku czynu z art. 178a § 4 k.k. może być zastosowane tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach. Zgodzić się należy, że tego typu okoliczności w niniejszej sprawie nie wystąpiły.

Oceny tej nie zmieniają okoliczności podniesione przez oskarżonego w apelacji. Brak możliwości podjęcia pracy i spłaty zobowiązań jest nieuchronnie powiązana z karą o charakterze izolacyjnym i oskarżony winien ją przewidywać, kolejny raz wchodząc w konflikt z prawem, zwłaszcza że dopuścił się zarzuconego mu czynu w okresie próby. Z kolei choroba osoby bliskiej może być wyłącznie podstawą do odroczenia wykonania kary lub w przypadku wprowadzenia jej do wykonania – przerwy w karze. Znaczenie drugorzędne ma również pozytywna ocena w miejscu pracy i zamieszkania – okoliczności te zresztą istniały w chwili osądu przez Sąd Rejonowy i były przez niego uwzględnione (przeprowadzono wywiad środowiskowy). Oskarżony może nadto wnioskować o odbywanie kary w warunkach dozoru elektronicznego, co pozwoli mu zarówno na kontynuowanie pracy, jak i opiekę nad członkami rodziny.

Sąd Okręgowy uznał jednak konieczność zmiany zaskarżonego wyroku w zakresie wymiaru orzeczonego zakazu oraz świadczenia pieniężnego. Naruszona bowiem została zasada reformationis in peius wyrażona w przepisie art.443kpk, zgodnie z którą, w razie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania wolno w dalszym postępowaniu

wydać orzeczenie surowsze niż uchylone tylko wtedy, gdy orzeczenie to było zaskarżone na niekorzyść oskarżonego (z wyjątkami wskazanymi w tym przepisie, które jednak nie mają zastosowania w przedmiotowej sprawie). Sąd Okręgowy podziela przy tym stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w Uchwale z dnia 29 maja 2003r. (I KZP 14/03, OSNKW 2003/7-8/61), zgodnie z którym: Wydanie „orzeczenia surowszego” w rozumieniu art.443kpk – po uchyleniu orzeczenia i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania – jest dopuszczalne w dalszym postępowaniu tylko wówczas, gdy uchylenie to nastąpiło na skutek uwzględnienia środka zaskarżenia na niekorzyść oskarżonego, i to jedynie w granicach zaskarżenia na niekorzyść lub gdy uchylenie orzeczenia nastąpiło z mocy ustawy, niezależnie od granic zaskarżenia (art.439§1 pkt. 1-4kpk, art.440kpk). Sąd Okręgowy podziela również zapatrywanie wyrażone w uzasadnieniu wskazanego orzeczenia, że w obowiązujących od 1998r. przepisach dążono do pełnego zrównania tzw. bezpośredniego zakazu reformationis in peius, określonego w art.434§1kpk oraz tzw. pośredniego zakazu reformationis in peius określonego w art.443kpk (na co wskazuje między innymi wykładnia systemowa). Założenie to zaś nie pozwala na odczytywanie normy zawartej w tym ostatnim przepisie w izolacji od norm zawartych w przepisach art.434§1kpk oraz art.442kpk. Z przepisu art.434§1zd.1kpk wynika przy tym jednoznacznie, że uwzględnienie środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść może, co do zasady nastąpić jedynie w granicach zaskarżenia. Tak więc odczytując dyspozycję art.443kpk przez pryzmat rozwiązania zawartego w art.434§1kpk zakazującego sądowi odwoławczemu orzekać na niekorzyść oskarżonego poza granicami zaskarżenia (z wyjątkami przewidzianymi w ustawie) uznać należy, że również przy ponownym rozpoznaniu sprawy przez sąd I instancji zakres orzekania na niekorzyść oskarżonego wyznaczony jest nie tylko kierunkiem zaskarżenia na niekorzyść ale również zakresem zaskarżenia wyroku, który został uchylony. Należy przy tym wskazać, że przepis art.434§1kpk wyznacza również zakres orzekania na niekorzyść oskarżonego w razie stwierdzenia uchybień podniesionych w zarzutach. Do 1 lipca 2015r. ograniczenie to dotyczyło jedynie środków odwoławczych pochodzących od oskarżyciela publicznego i pełnomocnika, zaś od 1 lipca 2015r. zostało rozciągnięte na wszystkie środki odwoławcze. Od 15 kwietnia 2016r. przywrócono (z pewnymi modyfikacjami) ograniczenie zakresu orzekania na niekorzyść w przypadku środków odwoławczych pochodzących od oskarżyciela publicznego i pełnomocnika.

Odnosząc powyższe do realiów przedmiotowej sprawy, zauważyć wypada, że w dwukrotnych apelacjach na niekorzyść oskarżonego Prokurator kwestionował jedynie orzeczenie o zawieszeniu wykonania orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności. Niezależnie przy tym od wskazywania, iż zaskarża wyrok w całości i zarzuca błąd w ustaleniach faktycznych, w istocie zaskarżył orzeczenie jedynie w zakresie orzeczenia o karze podnosząc uchybienie, które prawidłowo zakwalifikowane w kontekście podstaw odwoławczych uzasadniało zarzut jej rażącej niewspółmierności wynikającej z ustalenia pozytywnej prognozy kryminologicznej wobec oskarżonego i zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności. Podkreślenia wymaga, że Prokurator ani w części wstępnej, ani też w uzasadnieniu apelacji nie kwestionował wymiaru orzeczonych środków karnych. W pierwszej apelacji w uzasadnieniu stwierdził wręcz, że kara pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia z uwzględnieniem pozostałych orzeczeń, których nie kwestionował, spełni cele kary w zakresie prewencji ogólnej, jak i szczególnej. Również sądy uchylając tak zaskarżone wyroki, odnosiły się jedynie do kwestii prawidłowości orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności, nakazując ponowne zbadanie istnienia podstaw do takiego orzeczenia w realiach przedmiotowej sprawy.

Biorąc powyższe pod uwagę. Sąd Okręgowy uznał, że Sąd I instancji orzekając, niezależnie od podniesionego w apelacji Prokuratora zarzutu - kwestionującego jedynie warunkowe zawieszenie wykonania kary - poza karą pozbawienia wolności bez warunkowego jej zawieszenia, nadto wyższe świadczenie pieniężne, które wcześniej wynosiło 800 złotych, jak również dłuższy okres zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, który wcześniej był orzekany w wymiarze 2 lat, naruszył wskazany wyżej zakaz reformationis i peius określony w art.443kpk. Oskarżony, który tym razem zaskarżył wyrok, nie podniósł zarzutu w tym zakresie. Utrzymanie jednak wyroku naruszającego wskazaną wyżej regułę, pełniącą istotną funkcję gwarancyjną byłoby jednak rażąco niesprawiedliwe w rozumieniu art.440kpk. Wobec tego, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok na korzyść oskarżonego poprzez stosowne obniżenie wymiaru orzeczonych środków karnych (przy uwzględnieniu, że Sąd I instancji zastosował na podstawie art.4§1kk przepisy względniejsze dla oskarżonego niż aktualnie obowiązujące) do wcześniej orzeczonego i nie kwestionowanego poziomu.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł podstaw do ingerencji z urzędu w zaskarżone orzeczenie i w pozostałym zakresie utrzymał wyrok w mocy.

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie 3, mając na uwadze zasadę ponoszenia kosztów postępowania przez skazanego i nie znajdując podstaw do odstąpienia od niej.

Anna Judejko